IX kadencja

KANCELARIA SEJMU
Biuro Komisji Sejmowych

Komisja Edukacji, Nauki i Młodzieży

PEŁNY ZAPIS PRZEBIEGU POSIEDZENIA

■ Podkomisji stałej do spraw nauki i szkolnictwa wyższego (nr 13)

z dnia 14 kwietnia 2022 r.

Pełny zapis przebiegu posiedzenia

Komisji Edukacji, Nauki i Młodzieży

– podkomisji stałej do spraw nauki i szkolnictwa wyższego (nr 13)

14 kwietnia 2022 r.

Podkomisja stała do spraw nauki i szkolnictwa wyższego, obradująca pod przewodnictwem posła **Marcina Kulasa (Lewica)**, przewodniczącego podkomisji, rozpatrzyła:

– informację Najwyższej Izby Kontroli o wynikach kontroli – Gospodarka finansowa Instytutów Badawczych.

W posiedzeniu udział wzięli: **Małgorzata Keller-Boroszko** dyrektor Biura Kontroli i Audytu oraz **Marek Popiołek** zastępca dyrektora Departamentu Elektromobilności i Gospodarki Wodorowej w Ministerstwie Klimatu i Środowiska wraz ze współpracownikami**, Michał Wilkowicz** p.o. wicedyrektora Departamentu Gospodarki, Skarbu Państwa i Prywatyzacji NIK wraz ze współpracownikiem**, prof. dr hab. Leszek Rafalski** przewodniczący Rady Głównej Instytutów Badawczych.

W posiedzeniu udział wzięli pracownicy Kancelarii Sejmu: **Daria Grochowska**, **Agnieszka Kalinowska-Wójcik** – z sekretariatu Komisji w Biurze Komisji Sejmowych.

Przewodniczący poseł Marcin Kulasek (Lewica):

Otwieram posiedzenie podkomisji stałej do spraw nauki i szkolnictwa wyższego Komisji Edukacji, Nauki i Młodzieży.

Informuję, że spotkanie będzie prowadzone z wykorzystaniem środków komunikacji elektronicznej umożliwiającej porozumiewanie się na odległość.

Witam państwa posłów i zaproszonych gości, zarówno tych obecnych na sali, jak i tych łączących się zdalnie. W celu sprawdzenia łączności i kworum proszę państwa posłów o przygotowanie się do głosowania. Informuję, że posłowie obecni na sali obradują, głosując przy użyciu urządzenia do głosowania za pomocą legitymacji poselskiej. Wówczas nie logują się w systemie komunikacji elektronicznej i nie używają tabletów. Przystępujemy do głosowania. Proszę o wciśnięcie dowolnego przycisku. Szanowni państwo, będzie przez jakiś czas otwarta możliwość zagłosowania za kworum.

Porządek dzienny posiedzenia obejmuje: rozpatrzenie informacji Najwyższej Izby Kontroli o wynikach kontroli – Gospodarka finansowa instytutów badawczych – przedstawia prezes Najwyższej Izby Kontroli. Czy są uwagi do porządku dziennego? Nie widzę, nie słyszę, więc stwierdzam, że porządek dzienny został przyjęty i przechodzimy do jego realizacji.

Jeżeli państwo pozwolą, to przywitam gości uczestniczących dzisiaj w naszym spotkaniu. Zdalnie – witam pana prof. dr hab. Leszka Rafalskiego, przewodniczącego Rady Głównej Instytutów Badawczych.

Przewodniczący Rady Głównej Instytutów Badawczych Leszek Rafalski:

Dzień dobry.

Przewodniczący poseł Marcin Kulasek (Lewica):

Dzień dobry. Witam pana Michała Wilkowicza, dyrektora Departamentu Gospodarki, Skarbu Państwa i Prywatyzacji NIK. Witam pana Sławomira Grzelaka, również z Najwyższej Izby Kontroli. Zdalnie bardzo serdecznie witam panią Małgorzatę Keller-Bo-

roszko, dyrektora Biura Kontroli i Audytu Ministerstwa Klimatu i Środowiska. Witam serdecznie, pani minister.

Dyrektor Biura Kontroli i Audytu Ministerstwa Klimatu i Środowiska Małgorzata Keller-Boroszko:

Dzień dobry.

Przewodniczący poseł Marcin Kulasek (Lewica):

Witam pana Marka Popiołka, zastępcę dyrektora Departamentu Elektromobilności i Gospodarki Wodorowej Ministerstwa Klimatu i Środowiska. Witam serdecznie.

Zastępca dyrektora Departamentu Elektromobilności i Gospodarki Wodorowej Ministerstwa Klimatu i Środowiska Marek Popiołek:

Witam serdecznie, panie przewodniczący.

Przewodniczący poseł Marcin Kulasek (Lewica):

Witam panią Monikę Szkodzińską – Departament Elektromobilności i Gospodarki Wodorowej.

Starszy specjalista z Departamentu Elektromobilności i Gospodarki Wodorowej Ministerstwa Klimatu i Środowiska Monika Szkodzińska:

Dzień dobry.

Przewodniczący poseł Marcin Kulasek (Lewica):

Na koniec witam również panią Arlenę Kubiak – Departament Energii Jądrowej Ministerstwa Klimatu i Środowiska. Witam panią serdecznie.

Starszy specjalista z Departamentu Energii Jądrowej Ministerstwa Klimatu i Środowiska Arlena Kubiak:

Dzień dobry państwu.

Przewodniczący poseł Marcin Kulasek (Lewica):

Szanowni państwo, raport NIK przytacza dane pokazujące, że nasze państwo należy pod względem innowacyjności do trzeciej grupy państw UE. Znajdujemy się nie tylko w tyle za liderami takimi jak Szwecja, Dania, Finlandia lub Holandia z grupy pierwszej. Z państw naszego regionu wyprzedza nas również Estonia, która jest w grupie drugiej. Marnym pocieszeniem jest to, że za nami jest jeszcze grupa czwarta, złożona z Rumunii i Bułgarii. Zadaniem rządu oraz parlamentu jest dołożenie wszelkich starań, aby ten stan zmienić. Raport NIK, będący przedmiotem posiedzenia podkomisji, oceniam jako ważny wkład w dyskusję na temat innowacyjności w Polsce i proszę o przedstawienie informacji przez pana Michała Wilkowicza, pełniącego obowiązki dyrektora w Departamencie Gospodarki, Skarbu Państwa i Prywatyzacji NIK. Panie dyrektorze, bardzo proszę.

P.o. wicedyrektora Departamentu Gospodarki, Skarbu Państwa i Prywatyzacji Najwyższej Izby Kontroli Michał Wilkowicz:

Dziękuję bardzo. Szanowny panie przewodniczący, Wysoka Komisjo, tak jak już pan przewodniczący powiedział, kwestia innowacyjności polskiej gospodarki to jest problem istotny z tego względu, że wskaźniki określane w strategiach średniookresowych czy długookresowych administracji rządowej nie są osiągane i ten poziom innowacyjności jest – powiedzmy – niezadowalający. Państwowe instytuty badawcze są istotną częścią całego systemu nauki i dysponują potencjałem badawczym, który powinien służyć temu, aby podnosić innowacyjność i w ten sposób poprawiać konkurencyjność naszej gospodarki. Ze względu na niezadawalający poziom innowacyjności polskiej gospodarki, Najwyższa Izba Kontroli regularnie podejmuje badania kontrolne różnych obszarów z tym związanych.

W tym przypadku mamy przyjemność przedstawić wyniki kontroli, w której zbadano, ustalono oraz oceniono stan gospodarki finansowej instytutów badawczych oraz wpływ prowadzonej przez nie działalności statutowej na osiągane efekty ekonomiczne. Zbadaliśmy również skuteczność nadzoru nad działalnością tych instytutów sprawowanego przez ministra aktywów państwowych oraz ministra klimatu. Jeśli chodzi o szczegółowe

ustalenia kontroli to pozwolę sobie oddać głos koordynatorowi kontroli, panu doradcy Sławomirowi Grzelakowi.

Doradca techniczny Najwyższej Izby Kontroli Sławomir Grzelak:

Dziękuję bardzo. Szanowni państwo, tak jak to tu już tutaj zostało powiedziane na tej sali, jednym z istotnych powodów, dla których podjęliśmy tę kontrolę, jest niska pozycja Polski w rankingu innowacyjności Unii Europejskiej. To był jeden z głównych powodów kontroli, przy czym nasze dotychczasowe spostrzeżenia, zanim jeszcze zaczęliśmy tę kontrolę, wskazywały na nieefektywne działania państwa w celu stymulacji innowacyjności i rozwoju badań. Spodziewaliśmy się również potencjalnych nieprawidłowości w nadzorze nad instytutami badawczymi. Tuż przed rozpoczęciem tej dużej kontroli koordynowanej, Departament Gospodarki przeprowadził kontrolę doraźną w Instytucie Badań nad Gospodarką Rynkową. Obecnie jest to Polski Instytut Ekonomiczny. W tej jednostce stwierdziliśmy istotne nieprawidłowości o charakterze finansowo-księgowym. Nie wiem, na który ekran nakierować, żeby zmienić slajd.

No cóż, tak jak pan przewodniczący powiedział na początku naszego posiedzenia, pozycja Polski w rankingu innowacyjności Unii Europejskiej jest stosunkowo niska. Na ekranie mamy w tym momencie wykres z 2019 r. i niestety obawiam się, że gdybyśmy mogli dysponować aktualnymi danymi, ta sytuacja nie wyglądałaby o wiele lepiej, ponieważ w strategiach rządowych przewidywano podniesienie całkowitych nakładów na rozwój innowacyjności w wysokości około 1,7% PKB. Strategie unijne mówią o 3% PKB. Natomiast tutaj są istotne obawy, że sytuacja pandemiczna i kryzysowa mogła nie przyczynić się do tego, aby ten cel rządowy został w jakikolwiek sposób zrealizowany. Teraz muszę poczekać na pilota.

Przewodniczący poseł Marcin Kulasek (Lewica):

Małe problemy techniczne, przepraszamy państwa na chwileczkę i zaraz będziemy kontynuować.

[Po przerwie]

Doradca techniczny Najwyższej Izby Kontroli Sławomir Grzelak:

Celem kontroli było udzielenie odpowiedzi na pytanie definiujące cel główny, czyli: Czy instytuty badawcze prawidłowo prowadziły gospodarkę finansową i realizowały zadania statutowe, w tym te finansowane ze środków publicznych? Jeżeli chodzi o cele szczegółowe, to zwróciliśmy uwagę na to, czy ministrowie prawidłowo sprawowali nadzór nad instytutami badawczymi, zarówno w sferze gospodarki finansowej, jak i w sferze realizacji zadań statutowych. Badaliśmy, czy należycie były realizowane przychody instytutów, w tym windykowanie należności. Badaliśmy także wydatki instytutów pod kątem właśnie tych NIK-owskich kryteriów, czyli legalność, celowość i rzetelność. Interesowaliśmy się również kwestią realizacji zadań statutowych przez instytuty badawcze.

Jeżeli chodzi o zakres podmiotowy kontroli, to tutaj chciałbym zaznaczyć, że oczywiście kontrolowaliśmy organy nadzoru, czyli tak jak pan dyrektor tutaj powiedział, ministra aktywów państwowych i ministra klimatu oraz 8 instytutów badawczych z populacji instytutów badawczych, bo wtedy jak zaczynaliśmy kontrolę w roku 2020, to tych instytutów było około setki. Z tej populacji wyłączyliśmy instytuty, które zostały włączone do Sieci Badawczej Łukasiewicz, z tego względu, że ta sieć powstała w 2018 r. i doszliśmy do wniosku, że na efekty tych działań synergicznych trzeba będzie poczekać. W związku z tym instytuty badawcze, które objęliśmy kontrolą, to instytuty wolne, niezrzeszone w sieć badawczą.

Jeżeli chodzi o kwestie nadzoru nad instytutami, to tutaj mieliśmy poważne zastrzeżenia co do ministra aktywów państwowych, ponieważ nie były sformułowane cele nadzoru nad instytutami. Minister nie był w stanie lub po prostu nie zapewnił takich działań instytutów, które mogłyby włączyć się w realizacje strategii rządowych, a w szczególności Strategii na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju czy też programu dla górnictwa. To jest pierwsza kwestia. Druga kwestia jest taka, że wskutek tych przekształceń reorganizacyjnych, które miały miejsce na przełomie lat 2019–2020, stwierdziliśmy, że są jednak luki w nadzorze sprawowanym przez ministra aktywów, w tym problemy z dokumentacją.

Także niektóre nasze ustalenia wynikają z tego, że nie dostarczono nam dokumentów, które by potwierdzały podejmowanie określonych czynności nadzorczych. Tutaj doszło jeszcze do sytuacji nieco kuriozalnej, ponieważ w związku z tym, że w marcu 2020 r. dział administracji rządowej – energia został wyłączony spod gestii ministra aktywów państwowych i został przekazany do gestii ministra klimatu, to razem z tym działem został przeniesiony do ministra klimatu również Departament Innowacyjności i Technologii, który zabrał ze sobą dokumentację nadzorczą dotycząca Instytutu Nafty i Gazu. Przez trzy miesiące ministerstwa nie potrafiły się porozumieć co do kwestii przekazania z powrotem prawowitemu właścicielowi tej dokumentacji.

Jeżeli chodzi o ministra klimatu to tutaj nasza ocena jest pozytywna. Co prawda zadania ministra klimatu były nieco węższe niż ministra aktywów państwowych, ponieważ liczba instytutów, które ma w nadzorze minister klimatu jest mniejsza, ale stwierdziliśmy, po pierwsze, że nadzór w ministerstwie klimatu został zorganizowany, że zostały przyjęte wewnętrzne regulacje dotyczące polityki nadzoru i sposobu sprawowania tego nadzoru przez odpowiedzialne departamenty w ministerstwie. Ponadto stwierdziliśmy, że minister był w stanie zlecać instytutom zadania, które były konwergentne z dokumentami rządowymi w zakresie ochrony środowiska, np. z polityką ekologiczną państwa przyjętą przez Radę Ministrów w 2019 r. Znaczy przez kolejną edycję tej polityki. Stwierdziliśmy, że były takie zadania wykonywane i jeżeli chodzi o kwestię nadzoru sprawowanego przez ministra klimatu, NIK zastrzeżeń nie ma.

Jeżeli chodzi o same instytuty badawcze, to nasza ocena gospodarki finansowej tych instytutów jest generalnie rzecz biorąc pozytywna. Nieprawidłowości, które zostały stwierdzone na ogół były drobne i formalne, powiedzmy np. nieprawidłowe zaksięgowanie jakiejś wartości. Może poza jednym przypadkiem, gdzie stwierdziliśmy wypłatę dużych kwot premii dla pracowników jednej z jednostek instytutu badawczego i te wypłaty premii były wbrew regulaminowi, ponieważ regulamin przewidywał, że nie można wypłacać premii w sytuacji, kiedy jednostka ponosi straty finansowe. A właśnie akurat ta jednostka, w badanym okresie, poniosła straty finansowe. Tak na marginesie, zgłosiliśmy tę kwestię do prokuratury, ale prokurator nie dopatrzył się znamion przestępstwa, więc jeżeli chodzi o gospodarkę finansową, to nie mamy tutaj jakiś zasadniczych zastrzeżeń.

Natomiast jest problem, jeżeli chodzi o sposób kształtowania przychodów instytutów. Pierwsza kwestia jest taka, że instytuty badane przez nas znajdowały się, generalnie rzecz biorąc, w dobrej sytuacji finansowej. Przychody kształtowały się od 7800 tys. zł do 91 000 tys. zł. Instytut Energetyki osiągnął tak wysokie przychody w 2019 r. Przy czym w czterech instytutach na osiem przychody własne mieściły się w przedziale 46,1–79,7%. Resztę tych przychodów, to znaczy pozostałą część tych przychodów, stanowiły dotacje i subwencje, które tylko w dwóch przypadkach nie przekraczały limitu 30% całości przychodów instytutu. Zwróciliśmy również uwagę na fakt, że przychody, które były uzyskiwane z działalności podstawowej instytutów, czyli sprzedaży wyników badań naukowych i wdrożeń, w latach, które objęliśmy badaniem to było około 10%, mianowicie, w 2018 r. 9,5% oraz w 2019 r. 11,5%. To jest niewiele. Tutaj wyróżniamy Instytut Nafty i Gazu, który osiągał z tego tytułu przychody na poziomie 15% w 2018 r. i niemal 30% w 2019 r. Najbardziej niekorzystnie pod tym względem uplasował się Ośrodek Przetwarzania Informacji, który de facto jest zleceniobiorcą i realizatorem projektów zlecanych przez ministra nauki i szkolnictwa wyższego. Natomiast nie uzyskiwał w tym badanym okresie przychodów z działalności podstawowej. Zwróciliśmy uwagę na bardzo niski, w zasadzie marginalny, poziom przychodów ze sprzedaży patentów, praw ochronnych oraz licencji. Z populacji tych badanych ośmiu instytutów jedynie Instytut Nafty i Gazu uzyskiwał przychody z tego tytułu, ale to był margines: w 2018 r. 0,14% a w 2019 r. 0,12%. Zwróciliśmy uwagę na tę sytuację. Na widocznym wykresie są podane kategorie przychodów osiąganych przez instytuty w ramach działalności merytorycznej, właśnie z tych prac podstawowych, z badań.

Wracając, proszę państwa, do ustaleń kontroli: ocena ogólna Najwyższej Izby Kontroli jest taka, że jeżeli chodzi o gospodarkę finansową instytutów badawczych to oceniamy ją pozytywnie. Oceniamy pozytywnie realizację zadań statutowych, oceniamy pozytyw-

nie realizację wydatków i przychodów, jak również działania windykacyjne. Oceniamy, w zasadzie negatywnie, nadzór, który był sprawowany przez ministra aktywów państwowych. Oceniamy pozytywnie działania ministra klimatu, a wcześniej ministra środowiska, jeżeli chodzi o nadzór i kontrolę nad instytutami badawczymi. Natomiast Najwyższa Izba Kontroli zwraca uwagę na de facto niesamodzielność finansową instytutów, dla których dotacje i subwencje z budżetu państwa są kroplówką, która utrzymuje ich działalność.

Wnioski, proszę państwa, sformułowaliśmy również szereg wniosków. Pod adresem ministra aktywów państwowych postulowaliśmy podjęcia aktywnych działań w celu zwiększenia wykorzystania potencjału nadzorowanych instytutów badawczych na rzecz stymulowania innowacyjności polskiej gospodarki, w tym na rzecz realizacji rządowych strategii, programów restrukturyzacyjnych i gospodarczych. Postulowaliśmy określenie celów i uregulowanie zasad nadzoru nad instytutami badawczymi, a także zapewnienie dokumentowania tych czynności nadzorczych. Natomiast jeżeli chodzi o instytuty badawcze to w naszych wnioskach zwracaliśmy uwagę na konieczność uwzględniania w dokumentach programowych instytutów zapisów i punktów wynikających z aktualnych strategii i programów rządowych, żeby to było spójne. To będzie kwestia formalna – wprowadzenie uregulowań dotyczących uruchamiania i prowadzenia windykacji należności. Niektóre jednostki nie miały tego typu uregulowań. Postulowaliśmy także wprowadzenie w każdej jednostce właściwych dla niej zasad klasyfikowania rodzajów i kryteriów dla przystosowywania wyników badań naukowych i prac rozwojowych dla potrzeb praktyki i wdrożenia jej wyników. To są działania porządkujące kwestie finansowe, ale również ich połączenie z działalnością merytoryczną instytutów.

Jeżeli chodzi o ministra aktywów państwowych, to zarówno w odpowiedzi ministra na wystąpienie pokontrolne, jak również w stanowisku, które minister zgłosił do informacji o wynikach kontroli (stanowisko jest załączone w naszym dokumencie) wynika, że minister podjął działania porządkujące nadzór nad instytutami badawczymi i w jakimś stopniu wykorzystuje potencjał instytutów badawczych, zwłaszcza tych w cudzysłowie górniczych, w celu rozwoju gospodarki. Trudno na to odpowiedzieć, musielibyśmy zrobić rekontrolę. Generalnie rzecz biorąc, uważamy, że minister zareagował pozytywnie na nasze postulaty.

Jeżeli chodzi o finansowe rezultaty kontroli, to według kategorii NIK-owskich stwierdziliśmy nieprawidłowości na ponad 2000 tys. zł, przy czym część z tych nieprawidłowości to właśnie są te nadmiarowe premie wypłacane w Instytucie Energetyki. Natomiast pozostałe to są nieprawidłowości o charakterze formalno-księgowym, które podczas drobiazgowej kontroli ksiąg rachunkowych w instytutach badawczych stwierdziliśmy. To tyle tytułem wprowadzenia. Dziękuję bardzo za uwagę. Jeżeli będą jakieś szczegółowe pytania to postaram się na nie odpowiedzieć. Dziękuję bardzo.

Przewodniczący poseł Marcin Kulasek (Lewica):

Dziękuję bardzo. Są obecni przedstawiciele Ministerstwa Klimatu i Środowiska. Czy chcieliby państwo zabrać głos? To bardzo proszę.

Dyrektor Biura Kontroli i Audytu Ministerstwa Klimatu i Środowiska Małgorzata Keller-Boroszko:

Może ja wyjaśnię. Jeśli chodzi o Ministerstwo Klimatu i Środowiska, to tak jak przedstawiciele NIK przedstawili, część instytutów badawczych przeszła w 2020 r. pod nadzór ministra klimatu i środowiska. My ze swojej strony już właściwie jesteśmy ku ukończeniu, aby ten nadzór, który był sprawowany wcześniej w ministerstwie środowiska, a później ministerstwie klimatu, został rozszerzony na przejęte instytuty. Tym bardziej cieszy nas pozytywna ocena tego sposobu nadzoru przez Najwyższą Izbę Kontroli.

Przewodniczący poseł Marcin Kulasek (Lewica):

Dziękuję bardzo, pani dyrektor Biura Kontroli i Audytu, pani Małgorzacie Keller-Boroszko.

Jeżeli państwo pozwolą to przejdziemy w takim razie do pytań i do dyskusji. Korzystając, że jestem przy głosie, mam ze swojej strony kilka pytań. Szanowni państwo, raport Najwyższej Izby Kontroli wykazał, że przychody ze sprzedaży patentów, praw ochron-

nych oraz licencji na stosowanie wynalazków i wzorów użytkowych stanowi 0,12% przychodu instytutów badawczych. To współczynnik dalece niewystarczający i jakie działania zamierza podjąć resort, aby poprawić tę zaistniałą sytuację, to jest pierwsza rzecz.

Doradca techniczny Najwyższej Izby Kontroli Sławomir Grzelak:

Ta sytuacja jest gorsza, panie przewodniczący, ponieważ te 0,12% czy 0,14% to są przychody tylko jednego instytutu – Instytutu Nafty i Gazu. Spośród tych badanych, poza tym wymienionym, żaden z nich nie osiągał z tego tytułu żadnych przychodów.

Przewodniczący poseł Marcin Kulasek (Lewica):

To tym bardziej bym prosił o odpowiedź resortu na moje pytanie. Kolejna rzecz, kontrolerzy Najwyższej Izby Kontroli wskazali na problemy ze skuteczną windykacją należności przez niektóre instytuty badawcze. Jakie środki naprawcze resort zamierza zarekomendować instytutom, aby poprawić windykację należności? Trzecie pytanie, pytanie wykraczające poza zakres merytoryczny raportu NIK-u, ale dotyczące instytutów badawczych i uwzględniające nadzwyczajne okoliczności, w jakich się znajdujemy. Czy resort nauki zamierza przygotować strategię zmierzającą do wzmocnienia kadrowego instytutów badawczych przez uchodźców z Ukrainy, którzy w swoim kraju pracowali naukowo? Jeśli państwo nie są z ministerstwa przygotowani na udzielenie odpowiedzi na dzisiejszym posiedzeniu, to prosiłbym o przygotowanie takiej odpowiedzi w formie pisemnej. To z mojej strony tyle. Jako pierwszy do zadawania pytań, czy do głosu, zgłosił się prof. dr hab. Leszek Rafalski – przewodniczący Rady Głównej Instytutów Badawczych. Panie profesorze, bardzo proszę o zabranie głosu.

Przewodniczący Rady Głównej Instytutów Badawczych Leszek Rafalski:

Bardzo dziękuję za możliwość udziału w tak ważnym posiedzeniu. Kieruję Radą Główną od pewnego czasu i znam instytuty, które były przedmiotem oceny. Chciałem kilka słów powiedzieć o finansowaniu badań w Polsce.

Najwyższa Izba Kontroli oceniła, że jesteśmy daleko w rankingu. W ubiegłym roku Rada Główna Nauki i Szkolnictwa Wyższego podsumowała, gdzie jesteśmy. Okazuje się, że w Polsce wydajemy na badania i rozwój 127 euro na mieszkańca, przy średniej europejskiej 657 euro, a takie kraje jak Austria czy Dania wydają 1270 euro. To pokazuje, że na tym tle instytuty badawcze, które były oceniane, sobie dość dobrze jednak poradziły. Skąd się bierze ten spory udział dotacji? Dotacja ministra nauki wynika z kategorii. To są pieniądze na rozwój naukowy instytutu i większość instytutów, które były oceniane mają kategorię A, na przykład Instytut Nafty i Gazu, czy Główny Instytut Górnictwa, o ile pamiętam. Natomiast jest pewnym problemem, że ministrowie często zlecają w instytutach różnego rodzaje prace. To finansowanie tych prac jest niedoszacowane. Myślę, że powinien powstać pewien mechanizm finansowania prac, ekspertyz zamawianych przez ministrów.

Takim szczególnym przypadkiem jest Ośrodek Przetwarzania Informacji. To jest właściwie budżetowy ośrodek, który służy Ministerstwu Edukacji i Nauki. Trzeba by się zastanowić, czy powinien on być instytutem badawczym, jeżeli nie prowadzi żadnych badań. Chciałem też zwrócić uwagę na to, że większość instytutów, a szczególnie te, które były oceniane, mają ogromną rolę, jeśli chodzi o bezpieczeństwo państwa m.in. to energetyczne. Stąd właśnie to finansowanie pozabudżetowe jest silne. Natomiast chciałbym zadać pytanie państwu z NIK-u. W 2016 i 2017 r. została dwukrotnie zmieniona ustawa o instytutach badawczych. Ona była tak zmieniona, że zostały zniesione konkursy na dyrektora, zastępców dyrektora powołuje minister nadzorujący. Czy stwierdziliście państwo, że te zmiany miały jakiś wpływ na funkcjonowanie instytutów badawczych? Bardzo dziękuję.

Przewodniczący poseł Marcin Kulasek (Lewica):

Dziękuję bardzo. Czy ktoś jeszcze się zgłosił? Nie. Pani poseł? Oddaje głos w takim razie ministerstwu klimatu, bardzo proszę panią dyrektor o ustosunkowanie.

Dyrektor Biura Kontroli i Audytu Ministerstwa Klimatu i Środowiska Małgorzata Keller-Boroszko:

Jeśli chodzi o instytut, to nie jestem przygotowana w tej chwili, aby przekazać informację odnośnie do wzrostu przychodów z patentów, natomiast w 2020 r. w Ministerstwie Klimatu i Środowiska został powołany pełnomocnik do spraw współpracy z instytutami badawczymi. W ministerstwie tworzone są strategie rozwoju tych instytutów, współpracy z nimi, większego wykorzystania pracy naukowej instytutów, właśnie celem rozwoju. Możemy więc wysłać takie strategie. Efekt informacji i wystąpienie pokontrolne, które przyszło do ministerstwa, było właśnie przyczynkiem do tego, aby powołać tego pełnomocnika. Takie prace w tej chwili wciąż trwają. Troszeczkę zwolniła je pandemia, natomiast faktycznie są budowane takie strategie w ministerstwie.

Przewodniczący poseł Marcin Kulasek (Lewica):

Dziękuję bardzo, pani dyrektor. Ja tak trochę wymusiłem na pani odpowiedź, ale chciałem państwa poinformować, że Ministerstwo Aktywów Państwowych i Ministerstwo Edukacji i Nauki, otrzymało zaproszenie na dzisiejsze posiedzenie podkomisji. Natomiast tak jak widzimy, ani na sali, ani zdalnie, nie ma nikogo z tych ministerstw. Przepraszam panią, że panią troszkę wywołałem do tablicy, ale ktoś z ministerstwa musi tutaj chociaż próbować odpowiedzieć na to pytanie.

Dyrektor Biura Kontroli i Audytu Ministerstwa Klimatu i Środowiska Małgorzata Keller-Boroszko:

My przekażemy te strategie, ponieważ myślę, że jest to bardzo ważny element współpracy i wykorzystania pracy instytutów.

Przewodniczący poseł Marcin Kulasek (Lewica):

Dziękuję bardzo. Szanowni państwo, te sformułowania, te pytania, które padły, my przekażemy do odpowiednich resortów. Przykro jest, że dzisiaj nikt z przedstawicieli z tych dwóch ministerstw, które wspomniałem, nie pojawił się na posiedzeniu podkomisji. Będziemy pytać, dlaczego tak się stało. W związku z tym, że nie ma więcej głosów, zamykam dyskusję. Porządek posiedzenia dziennego został wyczerpany.

Zamykam posiedzenie podkomisji. Dziękuję.